

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA LAIKSI ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOLAIN MUUTAMISESTA
VN/33315/2023-MMM-1

Kemijärven kaupungille on 19.12.2023 saapunut Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Kemijärven kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Kemijärvi on hallinnoinut Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita 1.1.2023 alkaen. Yhteistoiminta-alueen neljä kuntaa Kemijärvi, Pelkosenniemi, Salla ja Savukoski edustavat harvaanasuttua, pitkien välimatkojen ja alhaisen väestötiheyden aluetta itäisessä Lapissa. Alueella ei ole yksityistä eläinlääkäripalvelutarjontaa lainkaan.

Esitysluonnoksen ydinkohdan mukaan esitys pohjautuu pitkälti jo hyväksytyyn uuteen eläinlääkintähuoltolakiin (285/2023), jonka voimaantulo jätettiin odottamaan komission hyväksyntää. Nyt esitetyn mukaan järjestämisvelvollisuus seura- ja harrastuseläinten muiden kuin kiireisten palvelujen osalta määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella, ja kunta voisi tarvittaessa täydentää lakisääteistä palvelutarjontaansa muilla tarpeelliseksi katsomillaan palveluilla ilman yhtiöittämisvelvoitetta. Kemijärven kaupunki pitää yhtiöittämisvelvoitteesta poikkeamista erittäin kannatettavana asiana. Yhtiöittäminen vaarantaisi lain tavoitteen turvata eläinlääkäripalvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus kaikkialla Suomessa sekä ympärivuorokautinen päivystys kaikille eläinlajeille.

Esitysluonnoksen yksityiskohdat:

8 §:n 14-kohtaisesta luettelosta jäivät valitettavasti edelleen puuttumaan nykyaikaisen diagnostiikan keinot (röntgen, ultraääni, in house laboratorio) sekä erityisesti tietyt hätäleikkaukset (kuten koiran märkäkohtu, sektio), silloin kun potilaan kuljettaminen vaarantaa sen hengen ja hyvinvoinnin aiheuttaen merkittävää kärsimystä. Listan oli kuitenkin tarkoitus kattaa terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta keskeiset palvelut. Ilman em. lisäyksiä lista on vajaa, kun lainsäätäjän tavoite on välttämättömien peruspalvelujen saatavuus asiakkaan kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti.

9 § Kuntien järjestämisvastuusta:

Esitysluonnoksen mukaan *”uusi laki merkitsee, että muut kuin järjestämisvastuuseen määritellyt palvelut tulee kilpailulain ja kuntalain edellyttämällä tavalla hinnoitella markkinaperusteisesti silloin, kun kunta vapaaehtoisuuden perusteella järjestää tällaisia palveluja kilpailutilanteessa markkinoilla”*. Kemijärven kaupunki pitää hyvänä, että ei-kilpailutilanteessa palveluja ei tulisi myöskään markkinaehtoisesti hinnoitella, sillä palveluiden tuottamisen kustannus on syrjäisellä harvaanasutulla seudulla potilasta kohden usein moninkertainen kaupunkiseutuihin verrattuna, ja markkinaperusteinen hinnoittelu ohjaisi potilasliikennettä mahdollisesti osittain pois alueelta, jolloin eläinlääkäreiden työnkuva muuttuisi epämotivoivaksi ja rekrytoinnit vaikeutuisivat, siis ympärivuorokautisten palvelujen järjestäminen vaarantuisi. Ei-kilpailutilanteen hinnoittelu jää kuitenkin luonnoksessa lähinnä tämän lauseen varaan, ja Kemijärven kaupunki toivoisi sitä selvennettävän. Kaupungin tavoitteena on käyttäjien tarpeita mahdollisimman hyvin vastaavien palvelujen järjestäminen.

Kiireettömien seura- ja harrastuseläinten palvelujen, esim. rokotusten, markkinaperusteinen hinnoittelu alueilla, joilla on vähäistäkin yksityistä palvelutarjontaa saattaa pahimmassa tapauksessa nostaa kuntien kustannuksia, sillä virkojen houkuttelevuus pienenee, mikäli potilasmäärissä tapahtuu vähäistä suurempia muutoksia. Samalla lainsäätäjän tavoite kohtuuhintaisuudesta vaarantuu. Tältä osin esitys on ristiriidassa itsensä kanssa: palvelua tulee ja saa järjestää, jos kohtuuhintaista ei ole muutoin saatavilla – samalla

palvelu on kuitenkin hinnoiteltava markkinaperusteisesti? Varsinkin raivotautirokotuksilla on myös kansanterveydellistä merkitystä. Päivystyksen ja varallaolojärjestelmän ylläpitäminen nykyisenkaltaisella palkkausjärjestelmällä vaarantuu, mikäli päivääikaan ei riitä potilaita, tai potilaat siirtyvät yksityiselle puolelle hintaeron muuttuessa julkisen palvelun kannalta epäsuotuisaksi. Esitysluonnoksessa on kiitettävästi huomioitu kunnallisten palvelujen ongelmat asiakkaan näkökulmasta: läsnäolon epävarmuus, ajanvarauksen väljyys ja äkilliset muutokset kiiretapauksien vuoksi. Palvelujen tuottamisen tehokkuus on kunnissa huomattavasti heikompi, koska kunta vastaa lakisääteisesti myös tuottamattomasta tai huonosti tuottavasta palvelusta.

Kuntien laittaminen reaaliaikaiseen vastuuseen palvelutarjonnasta on esitysluonnoksessa kohtuutonta. Kunnan palvelujen nopea supistaminen tai laajentaminen on vaikeaa, todennäköisesti mahdotonta, ja supistaminen yleensä vaarantaa ympärivuorokautisen kiirepäivystyksen järjestämisen ja kunnaneläinlääkäreiden työsuojelun.

18 § Yliopiston rooli ei voi olla suppeampi kuin kunnan rooli, sillä se vastaa eläinlääkäreiden kouluttamisesta myös kuntien palvelukseen.

33 § Kirjanpitovelvoitteen osalta jää epäselväksi, koskeeko velvoite myös tilanteita, joissa ei toimita kilpailuilla markkinoilla. Kemijärven kaupunki toivoo tähän selvennystä. Lisäksi toteamme, että pykälissä 32 ja 33 säädetty tiedonkeruu perustuen pakotettuna ammatinharjoittajana käytännössä yrityksenkaltaista toimintaa pyörittävän kunnaneläinlääkärin kirjanpitoon ja tuloslaskelmaan tulee olemaan hankalaa.

Voimaantulon osalta Kemijärven kaupunki toteaa, että aikaraami järjestämisvastuun laajuudesta päättämiseksi ja palvelujen mahdolliselle markkinaperusteiselle hinnoittelulle on liian lyhyt, valtioneuvoston ohjeiden puuttuessa edelleen täysin.